

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Benedicti Ariæ Montani Hispalensis Poemata

In Qvatvor Tomos Distincta

Humanæ salutis Monumenta, & Odæ variæ

Arias Montano, Benito

Antverpiæ, 1589

Benedicti Ariæ Montani Hispalensis Odæ Variæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44973

GII.
iestatis
. clo.
ata &
i mul-
bristo-
bi Re.
s hu-
proxi-
ur, im-
ebat.

BENEDICTI
ARIÆ MONTANI
HISPALENSIS

ODÆ VARIÆ.

Quarum aliæ desumptæ ex Commen-
tariis in Minores Prophetas , aliæ
nunquam antea editæ.

CH

sterio
ferr
Men
non
ris n
min
tum
falso
teris
Par
neu
fis;
exh
run
etia
me
nis
plu

ITDIOE

IMATMOE

IMATMOE

ITDIOE

ITDIOE

CHRISTOPHORVS
PLANTINVS

pio Lectori.

POETICAE dictionis iucunditatem ARIAS MONTANVS ad res diuinas & sacrorum mysteriorum argumenta canenda transfert ita temperatam, vt Ioue, Phoebo, Mercurio, Marte, Vulcano, Baccho, Iunone, Venerc, atque illis aliis innumeris monstrosæ ac sacrilegæ vanitatis nominibus, (sine quibus doctum & gratum carmen constare non posse quidam falso autumant) penitus relegatis; & cæteris prophanis ornâmentis, qualia sunt Parnasus, Aganippe, Phocis, Elis, Peneus, Arethusa & Olympus, prætermisissis; ex diuinorum librorum vera & inexhausta sapientia, vtilissima sententiarum pondera, & gratissima verborum etiam poëticorum variarumque ornamenta rerum proferat, quæ delectationis multum, vtilitatis atque eruditionis plurimum, auditoribus afferre possunt.

Hoc

Hoc itaque consilio singulas varij generis odas singulis Vatum libris à se explicatis adiungit : in quibus præter debitam Deo pro absoluto commentario gratulationem , opportuna quoque ex vaticinij vniuscuiusque arguimento doctrinæ præcepta exempla-que exponit; atque eâdem opera multorum ex sacris libris locorum vel sententiam aperit , vel notitiam indicat. Orandus verò nobis Deus est, vt quæ ille ad sacrosanctæ Religionis cultum, & Catholicæ Ecclesiæ vsum cogitat & meditatur, efficere ac præstare possit. Nam præter alia plurima , poëticam artem Dei dono magis, quàm humanæ disciplinæ præceptis constantem, in suum locum, hoc est, in veræ pietatis templâ & sacraria restitutam, diuinis mysteriis canendis consecrare & instaurare exoptat.

I N

I N

Q

Quid
Quid
VerfibiTe De
Vnde
Orbis,Quem
Impul
NecLibera
Confil
Esse, cIdem
Panice
(PioTu ta
Denti
Et mTe re
Curfi
SperaQui t
Iebuf
SudatNunc
Inter

IN HOSSEAM VATEM

CARMEN EX VOTO.

QVI sacris vatum veterum receptus
Nuper arcanis cupido piorum
Fidus interpretis populo reponens
Vera canebam,

Quid modò gratus celebrem poëta?
Quid priùs laudum referam canoris
Versibus, vel quæ resonent Nauarum
Carmina rupes?

Te Deum nostri & generis parentem
Vnde rerum sunt elementa, & ipse
Orbis, & quicquid superest decori
Mœnia mundi.

Quem neque æterni metuenda fati
Impulit primas posuisse formas,
Nec fatas longum retinere in æuum
Vlla iubet vis.

Libera ast solùm sapientis vltro
Consili mens hæc voluit benignè
Esse, distinctis numerisque, dixit,
Omnia sunt.

Idem & humanum genus esse magni
Pariceps regni dedit, id sed astu
(Pro dolor) vatri colubri ruinam
Sensit inertem.

Tu tamen tetri miseratus ictum
Dentis, & nostros reparare casus,
Et mali occultam rabiem veneni ex-
stinguere tendis:

Te redemptorem miserisque rerum
Cursibus tandem profugus salutem
Sperat Israël, cupit atque anhelo
Postulat ore.

Qui tibi charus coluit beatas
Iebusum sedes, vbi mella quercus
Sudat, & lactis liquidi pererrant
Oppida riuu.

Nunc in ignotis regionibus, nunc
Inter inuisas vaga turba gentes

Ingenit

Ingemit culpas, memoratque priscae
Tempora sortis.

Sed dabis duro pater ô labori
Exitum, qualem recolenda vaturn
Credere, & summis petere in periclis
Certa iubet vox:

Annue, & finem properare damnis
Præcipe, ac duris meliora rebus
Ponito, ad nostros pecora hæc reducens
Deuia pastus.

Tu quoque æterni sibi parentis
Vnica, æquales tibi prisca honores
Dat fides, cultu celebratque eodem
Cum patre natum.

Namque te seclis socium creandis
Teque seruandis sapiente dextra,
Te reponendis voluit ministram
Esse ruinis.

Vatibus præsens nequæ te filebo
Spiritus nati & genitoris ardens
Charitas, quando neque tu minori
Numine gaudes.

Qui mare & terras reficisque, olympi
Et foues oras bonus & frequentas,
Qui probas quicquid pater atque natus
Consilij dant.

Virginum præstans iuuenumque doctor
Qui colis mentes placidus modestas,
Dexter ô laudum cupidum tuarum
Proripe vaturn.

Pectoris puri penetrat adfiss
Igne marcentes renouare sensus
(Nam potes) nostræ tenebrasque mentis:
Discute certus.

Fallor? an motu trepidat superno
Mens, & excelsas videor per auras
Tollier? iam, iam, procul vsque terris
Euehor ardens.

Raptus in cæli radiantis oras
Audiam voces, quibus ipse reddam
Magna prisorum monumenta vaturn
Ore Latino.

Hinc procul curæ tenues abeste

Quidquid

Quidquid
Vana spe

Tuque J
Hesperis
Qui peti

Nunc in
Igne nu
Vnde su

Nos tui
Si tibi
(Hossea

D E

V

S

Qui reg

C

F

D

Orbem

C

T

Felix &

C

I

illi fac

N

I

C

Iam qu

C

C

Quidquid infrenis petit aut voluptas,
Vana spes, mendax honor, & cupido
Suadet habendi.

Tuque Laurenti decus ô canendum
Hesperis altum medios per ignes
Qui petis cælum populo stupente &
Iudice sauo,

Nunc in excelsa spatjaris aura,
Igne nunc felix recrearis almo,
Vnde sunt vitæ ac aliena tristi
Munera letho.

Nos tuis præsens precibus iuato,
Si tibi nostri placere nuper
(Hosæ vatis colo dum sacerdos
Dicta) labores.

In Ioelem Hymnus ex voto.

Descende cælo, & curribus igneis
Vatem remotis nubibus ô tuum
Vulgo procul raptum prophano
Spiritus alme supra polum fer.

Qui regna puri fulgida temperas
Cæli, & beatas luce fouens domos
Fluctus maris compescis, almum
Dasque diem recreator orbi,
Orbem regentis tu sapientiæ
Consultus almis vatibus intima
Committis arcana, & futuris
Temporibus facis interesse.

Felix & ampla forte beator,
Quem tu docendum suscipis, altaque ad
Decreta, diuinasque leges
Assidue meditanda tollis.

Illi sacrarum mystica mentium &
Natura rerum tota subest, neque
Intacta vis latet profundi; hic
Cuncta oculis animoque lustrat.

Iam quæ sit orbis cursibus aut via
Calcanda, rerum aut quis pateat status,
Quid voluat axis, quod serenum,
Quæve homines maneat procella,

Discernis,

Discernit, omnes præuidet eminus
 Causas, & omne id quod paret impiis.
 Diuina vis, quæ misceantur
 Pocula gentibus ebibenda.
 Non regna fluxæ continuant opes,
 Non cura, duri militis aut labor.
 Immensus argentive aceruus,
 Nec populi numero carentes:
 Sed mens probati consilij potens,
 Et vita puris prædita moribus,
 Legumque sacrorumque cura,
 Auxilioque Deus benigno.
 Namque ille summo præcipites grada
 Vindex tyrannos fulmine deicit,
 Sedesque deturbat superbas,
 Et Stygiis tenebris recondit:
 Præfens vel imo sumere de loco
 Cui credat altè sceptrâ nitentia,
 Muti ducem armenti gregisque
 Tollere nobilibus triumphis.
 Hic regna tandem, hic perpetuum decus,
 Hic hic beatis imperiis frui,
 Hic pace gaudere, & quietas
 Diuitias datur obtinere;
 Si quis minister dicitur impiger
 Seruire ritè numinis in domo
 Charus Deo, & dignus deserto
 Iudicio superûm probari.

In Amos Carmen ex voto.

Consuetis iuuat & modis,
 Et mixto fidibus carmine reddere
 Votiuum superis sacrum:
 Quale & Iesiadæ barbitos aurea
 Bethlehemi sonuit iugis,
 Permulcens numeris pectora dulcibus,
 Placans & patrium Deum,
 Atque in vota magis vocibus aduocans,
 Quàm si quotquot eunt dies,
 Cultros aut vituli sanguine bimuli,
 Aut centum imbueret capris,
 Aris multa ferens thura calentibus:

Nam

Nam m
 (Qu
 Spes va
 Arre
 Humana
 Dedi
 Arcanum
 Mira
 Quò ge
 Quæ
 Vt nulli
 Diui
 Quicquid
 Iras
 Aut latè
 Quæ
 Namque
 Et le
 Pœnæ p
 Quod
 Vel dam
 Vel f
 O quisq
 Occur
 Instantes
 Auste
 Et fatali
 Luxur
 Refrener
 Exsti
 Conserua
 Exura
 Nequicq
 Magi
 Frustra t
 Culp
 Angustæ
 Obf
 Aucta v
 Euell
 Et vite
 Duxiff

Nam me per nemus auium
 (Qua non ire leuis cura, metus, neque
 Spes vanæ aut humiles queant)
 Atreptum fateor, menteque in æthera,
 Humana immemorem vicis,
 Deductum, sacra tum consilia & Dei
 Arcanum generi pio
 Mirandum memori pectore discere:
 Quò gentem doceam meam
 Quæ magnis fuerant prodita vatibus,
 Vt nullum aut hominum genus
 Diuinos oculos, nec, latet impium,
 Quicquid concipitur, nefas;
 Iras vt valeat fallere vindices,
 Aut latè validam manum
 Quæ montes premit, & quæ mare concutit:
 Namque id fortius incitat,
 Et lentum grauius sollicitat gradum
 Pœnæ præcipitis scelus,
 Quod quis vel dubio composuit dolo,
 Vel damno nocuus graui,
 Vel si fraude mala fratribus inuidet.
 O quisquis volet arduis
 Occurrisse malis, tollere & vrbibus
 Instantes & agris minas,
 Austera vt manibus Iudicis auferat
 Et fatalia fulmina,
 Luxum & femineam fortiter & citò
 Refrenet petulantiam,
 Exstinctæ & studeat reliquias breuis
 Conseruare modestiæ,
 Exuratque mali semina publici.
 Nequicquam querimur grauem
 Magnas inter opes pauperiem pati.
 Frustra tempora seculi
 Culpantur, pretiis omnia maximis
 Angustæ nimium rei
 Obstare. hæc propriis insita moribus,
 Ausa vsu nimis improbo
 Euellenda prius, si volumus novos
 Et vite faciles dies
 Duxisse, ac placidis viuere commodis.

G

Nam

88 B. ARIAE MONTANI

Nam summus pater omnium
 Maiora indomitis & cupidis parat
 Pœnæ pondera gentibus,
 Postquam veridicis vocibus excite
 Rectas ire negant vias,
 Et turpis studij insistere callibus,
 Spreto numine, gestiunt:
 Dum per fasque nefas femineos petunt
 (Nec moris pudet improbi)
 Luxus, molliem atque imperium pati.
 Heu heu quantus adeit viro
 Vxorique dolor, vincula, carceres
 Ferre, & seruitium graue,
 Infuetumque humeris pondus inertibus!
 Hinc pestis misera, & faues,
 Hostilisque manus, ensis & igneus
 Instans moribus impetus,
 Et quidquid patimur vindice numine:
 Sed tu desine mollibus
 Humanum scelus & facta nocentium,
 O mens carminibus sequi.
 Quin sacri potiùs munera spiritus
 Aeternumque Dei decus,
 Atque optanda viris præmia fortibus
 Pergis dulcisono dicere carmine?
 O mundi decus & maxima cœlitum
 Sanctorumque beata spes,
 Aeternique etiam consilij potens,
 Et qui cuncta foues amor,
 Terras qui recreas, qui mare temperas,
 Motu & flumina dirigis,
 Qui vitam liquidis fontibus efficis:
 Afflictis hominum potes
 Tu rebus requiem reddere, & efferos
 Mores vertere mitibus.
 Te gens cara tibi iam meritis patrum
 Iacobi genus optimi:
 (Sed nunc ob scelus & dura rebellium
 Olin crimina mentium,
 Diris acta modis, sordida, & omnibus
 Iam dudum excita casibus)
 Expertura bonum denique & infimis

Promentem

Promer
 Nun
 Cantab
 Eua
 Ergo &
 Nun
 Plenum
 Nil
 Sed ve
 Quo
 Pastorū
 Ind
 Et spe
 Et c
 Per br
 Cer

QVI
 D
 Laur

Vnus e
 Vatum
 De

Hinc i
 Ac me
 Indu

Aut n
 Orbem
 Lege

Sed ge
 Situxi
 Ten

Christi
 Vilis p
 Ius

Promentem è tenebris ducem
 Numen perpetuis carminibus tuum
 Cantabit pede libero,
 Euasique iugi ac seruitij memor.
 Ergo & me bonus ac potens
 Nunc iam casta precor per tua sacra feres,
 Plenum numinis ac tui
 Nil mortale sinas aut sapere aut loqui,
 Sed vel qualia Thecois
 Quondam saltibus, aut montibus Ephratae
 Pastorumque animos rudes,
 Indoctumque virum pedus agrestium,
 Et spectanda bonus dabas,
 Et dicenda nouis credita sensibus,
 Per brutas quoque belluas,
 Certum consilium (cum placet) exprimis.

IN ABDIAM PROPHETAM

Carmen ex voto.

Qui nuper amplis nobilis & placens
 Donis, seueri laudeque iudicis,
 Lauro & noua primaque felix
 Hesperiae in populis nitebam:
 Vnus quod inter nomina plurium
 Vatum, Fenarus quos recreat pater,
 De more festos & dies, &
 Sacra canens melius placerem.
 Hinc iam virenti fronde superbiens
 Ac mentem honesto nomine principem
 Indutus, aut reges parabam.
 Ponere belligeros, ducesque;
 Aut nuper adiectum imperiis nouum
 Orbem, vias & perdomito mari,
 Leges, iugum latum & catenas.
 Caesaris auspicio potentis
 Sed gestientem grandia maximis
 Stuxisse rerum versibus & modis
 Tentata nullis ac poetis
 Lintre noua vada permeare.
 Christus iacentem me, luminis & noui
 Vitis pauentem corripuit vocans,
 Iussitque terrenis relictis
 Quærere praemia sanctiora.

G 2

Et dextera

Et dexter altis sollicito dedit
 Curas, decorum munus, & arduas
 Virtutis atque angustiores
 Mente vias cupida tenere.
 Non vatis artem, non mihi spiritura
 Doctique frustra carminis additum
 Nomen, calenti dum iuuenta
 Susciperem superos canendos.
 Sed ut Latino maxima discerem
 Sermone nostris edere gentibus
 Arcana quae secretiore
 Inuoluit Deus ipse libro.
 Hic munus immensum mihi & optimos
 Rerum labores gentibus hic meis
 Dulcemque fructum esse, hic legenti
 Conimoda magna ait, & canenti.
 Ergo morantem praeceleri fuga,
 Atque incitato sustulit impetu,
 Et nocte subductum silenti
 Urbibus & mediis remouit.
 Longeque turbis seposuit breui
 Raptu, meorum, nec memorem mei
 In rupis altae nec profano
 Culmine, nec populis parente;
 Matris dicatum virginis ad nemus
 Praeruptum, ut alto sidera vertice
 Ferire, sedes & propinquas
 Crederet obtinuisse caelo.
 Tum rore puro fontis & integri
 Lymphis lauat queis Helicrenia
 Antro resurgens ex opaco
 Supposita & rigat arua & hortos.
 Huc me reductum lucis amabilis
 Et noctis horis ardua numinis
 Responsa, & humanae salutis
 Consilium docet usque magnum:
 Mortalium quae cognita mentibus
 Amoris ignes iniiciant sacri, &
 Spreuisse cogant res caducas,
 Ac tenues posuisse curas.
 Hic linguam & aures (credite posteri)
 Referre voces ut valeam sacras,

Syre
 A
 Te Chr
 In rebu
 Cont
 Q
 Ac iam
 Possent
 Dies
 P
 Nam si
 Educus
 Narr
 I
 Hic cur
 Mentira
 Vel a
 S
 Vocatus
 Cognou
 Sacra
 E
 Regum
 Aula r
 Qua
 A
 Iam me
 Ignota
 Adu
 S
 Sermone
 Anguste
 Caus
 F
 Et qua
 Horror
 Ut i
 F
 Non ta
 Emdent
 Arde
 I
 Quantu

Syrè Deus solus magister
 Assyriè & mihi temperauit,
 Te Chrifte dux, ô te sequor arduis
 In rebus, & me muneribus tuis
 Contestor auctum, vni tibi me,
 Quidquid ero, referam benigno.
 Ac iam perennes quid sine te mei
 Possent labores? quid iuuet integros
 Dies, quid annos inquietos
 Ponere consiliis profundis?
 Nam sic & amplis flaminis Abdias
 Eductus olim muneribus tui
 Narratur è cæcis tenebris,
 Insano & patriæ stupore.
 Hic cum Seiri saltubus ac iugis
 Mentita læui marmore numina,
 Vel ære fallaces Deorum
 Stultior effigies timeret:
 Vocatus almæ lucis ad aureos
 Cognouit vsus, ac sapientix
 Sacraris primis receptus
 Emicuit pius atque doctus:
 Regum deinde obscura negotia, &
 Aula repellens vincula principis:
 Quæ necit ardens aut cupido, aut
 Ambitio malè sana iungit.
 Iam mente celsum transiolat & polum, &
 Ignota rerum peruidet abditis
 Admissus arcanis, tenetque
 Secula temporibus remota.
 Sermone doctus dicere gaudia
 Angusto, apertis vocibus explicat
 Causas, & euentus malorum, ac
 Fata suis populis tremenda.
 Et quantus instet incenibus ac viris
 Horror, negato & subsidio labor,
 Ut semper infestos tyrannos
 Præcipites manèant ruina.
 Non tantis altis montibus it fragor
 Findente nubes fulmine turbidas,
 Ardens nec ignis tot fauillas,
 Dum segetem populatur, edit;
 Quantum impiarum criminosa mentium

Momenta rerum plurima conerunt,
Molesque calo comminantes

Concutit inuidiae procella.

Liuor beatis insidias parat

Rebus, quietos nec patitur dies,

Fratrem dolis petitem & ipsum

Artificem simul ille perdit.

Testis Cainus perfidus impio

Ausu & nefandi progenies Nodi

Cum penè tabet ipsa tellus

Temporibus, viduata iustis.

Sed quid furenti barbite concitus

Culpas nocentum perueheris pede?

Quocumque praeducit serenus

Spiritus, hinc potius sequamur.

IN IONAM PROPHETAM

Hymnus ex voto.

Dulcius si quid lyra sacra, si quid
Et potes magnum, & cecinitis gratum,
Excipe argutis, socianda vati

Carmina neruis.

Quae velim cunctis celebrata fastis,

Qua solet flexi peragratior orbis

Sol reuertentes variare puro

Lumine fasces.

Non ut aeternum decus aut canenti

Gratia accedat, populique blandis

Plausibus vatem celebrent, vel auctam

Verfibus artem:

Ast ut ardentis studio perennes

Orbis immensus colat vsque magni

Nominis laudes, referatque auenti

Pectore grates.

Nam licet vultu proprior benigne

Is pie gentis populum suisque

Legibus doctum fouet, atque donis

Augeret apertis:

Nullus est amplo tamen orbe quantum

Circuit calum locus inquietis

Curfibus,

Curfibus,

Testis est

Imbre fœ

Testis &

Ille seu r

Templa,

Sine pifce

Finite, &

Cuncta d

Singula &

Ille morte

Quem lu

Finxerat,

Hos in h

Fraude n

Semper a

Si quid l

Artibus

Sponte c

Et vocat

Et manu

Porrigit,

Ille & e

Calibus

Excipit

Quantus

Cruibus

Is dies

Comme

Lenit v

Duraqu

Diceris

Curibus, quem non pater ille certo
Numine curet.

Testis est grato paritura nubes
Imbre fecundis alimenta glebis;
Testis & nunquam reprobis, pissve,
Deficiens Lux.

Ille seu magni spatiosa cæli
Templa, seu terras iubeat iacentes;
Sive piscosi pelagi supinas
Voluier vndas:

Hinc, & ad nutum superis tremendum
Cuncta decurrunt, proprium benignè
Singula & cursum, studiumque ponunt,
Votaque prima.

Ille mortales sobolemque prisca,
Quem luto molli sapiens, Adam,
Finxerat, paulo superis minorem
Curat, amatque.

Hos in horrendas crebri tenebras
Fraude maiorum propriisque noxis
Semper addictos reuocare lucis
Tendit ad usum.

Si quid his prauo studio malisque
Artibus diri videat pericli
Sponte conceptum, dolet, & salutem
Prouidus offert.

Et vocat magnis operis modisque,
Et manum lapsa bonus ac perenti
Porrigit, nunquam auxilio pie vo-
cantibus absens.

Ille & errorum dubiis vagantem
Casibus quærens miseratus, agnam
Excipit letus humeris, refertque ad
Pascua vitæ.

Quantus inuenta pecude ô beatis
Cuius plausus, celebrisque toto
Is dies cælo, ac superum parenti
Gaudia quanta?

Commodè nam si fuerit rogatus,
Lenit vltices patienter iras,
Duraque ardentum facilis minarum
Verba remittit.

Diceris fortis sapiensque princeps,

Nec tibi his quidquam simile aut secundum
Sed magis patris titulo ac benigni
 Nomine gaudes.

Huius immensi monumenta honoris
Regna cum totis populis, & vrbes,
Multaque infantum, pecorumque multa
 Secla tulere.

Ergo iactatum mediis laborum
Fluctibus dudum, tenere & iuuentæ
Iam tuo creptum auxilio procellis
 Respice vatem;

Vnda quem nuper rapide resorbens
Faucibus vulgi dedit auferendum:
Vnde nil præter tenebras metumque
 Sentit inertem.

Da pater tui tenuisse portus
Otia, & mentis placidum quietæ
Tempus; ac votis facilem benignus
 Annue sedem:

Siue me excelsum ad scopulum referre:
Qui locus nobis facer, ac beatæ
Consciis vitæ cupidis latendi
 Contigerat iam:

Sen velis longè spatiis remotis
Abdere, vt semper tua sacra præsens
Vsq; in extremæ celebrem sacerdos
 Stamina telæ.

IN MICHAËAM PROPHETAM,

Carmen ex voto.

O Qui doctiloquis versibus ardua
Vates gesta ducum ponere fortium
Assueti, imperiumque orbis in vltimos
Fines in trepido milite proditum;
Et qui consiliis prædita prouidis
Magnorum canitis pectora principum,
Per quæ vel populis pacis & aureæ, &
Iuris certus honor, vel decus & rei
Vfus cuique suæ contigit innocens,
Huc omnes numeros vertite carminum,
Quidquid mens valeat dicere vel pium,
Vel vox eximium, vel citharæ sequi,

Contentis

Contentis
Altern
Et quæ n
Conar
Vos dign
Vos n
Numen c
Nostr
Præstanti
Qui f
Summor
Suspec
Sed qua
Qua
Cura res
Recto
Producen
Hic r
Obscuro
Quan
Tollit, et
Etra
Sic visun
Nam
Reges A
Et nu
Aui fac
Eius,
Luce oli
Serpe
Hæ peit
Quan
Sensere
Magn
Quæ qu
Certa
Nunc ta
Et f
Qua sec
Vlt
Dum pe
Et r

Contentis fidibus cantus & aurea
 Alternis pariter templa sonent choris.
 Et quæ nos humilis munere barbiti
 Conamur tenues magna nouis modis,
 Vos dignis melius tollite laudibus:
 Vos mecum ætherei principis, & Dei
 Numen carminibus dicite; qui genus
 Nostrum, & res hominum qui imperio tenens,
 Præstanti sapiens frena regit manu,
 Qui fert non dubiis lancibus omnia
 Summorum ac populi iura, nec arduos
 Suspectans apices infima despicit:
 Sed qua sidereum prouidus æthera,
 Qua terras placidus temperat & mare,
 Cura res hominum prospicit ac fouet
 Rector muneribus omnia commodis
 Producens fluidi tempora seculi.
 Hic regum indocili colla domat iugo,
 Obscuroque premit carcere principes:
 Quandoque & medio de grege pauperum
 Tollit, cui imperij sceptrâ micantia,
 Et tractanda potens iura hominum ferat,
 Sic visum grauibus consilijs Dei:
 Nam sæpe & stygijs erua fluctibus
 Reges Ambitio perdidit insolens,
 Et nunquam saturis pallida faucibus
 Auri sacra fames pestiferum genus
 Eius, qui proprium nomen ab aurea
 Luce olim positum vertit in inuidum,
 Serpentis docilis terrea lingere.
 Hæ peltes animum, & corda regentium
 Quantis inficiant seminibus mali,
 Sensere & populi, sensit & urbium
 Magnarum numerus innumerabilis:
 Quæ quondam validis ardua turribus
 Certauere poli vincere culmina;
 Nunc tantum tumulis saxa perennibus,
 Et spelunca malis sentibus horrida,
 Qua secura cubet cum catulis fera,
 Vtricem scelerum iustitiam indicans,
 Dum per fasque nefasque irruit arbiter,
 Et regum indomitam sæpe licentiam

In maiora fouet pellere crimina,
 Iam quæ claustra decus iuraque truniat,
 Perrumpit genitrix callida fraus doli,
 Et vis simplicius fraude nocens ruit,
 Exemplo vt populus doctus, & indigam
 Oppressus fugiens pauperiem pati
 Nec leges timeat, nec metuat graueis
 Pœnas tartarei sulfura fluminis:
 Sed quæuis subeat crimina, maximas
 Sudore exiguo vt diuitias parat.
 Ast nos cuncta leui pondere ducimus,
 Quæ vel gemmifero Phiseon alueo,
 Vel rubris Erythre marginibus lauat,
 Si nec Sirlinea texta domus trabe,
 Nec curas adimit lectus eburneus,
 Nec fucis Tyriis ebria vellera:
 Quod si me cupidum spiritus in suam
 Tutelam placidus excipiat, neque
 Cognouisse vetet munera duplici
 Consecrata libro, nec neget indere
 Numen visceribus, dum meditor, suum,
 Vel Cyrum superem forte beator.

HYMNVS EX VOTO IN NAHHVM.

Ode Dicolos Tetraſtrophos.

O Me quid latebras quærrere, & auium
 Vulgo nunc mediis rupibus abditum
 Obscurè miseros & sine gloria
 Percurrisse iuuat dies?
 Atque æuum studiis heu nimium breue
 Instantem grauibus ducere, quid pati
 Duram pauperiem? speroere dulcium
 Vitæ comoda partium?
 Et cur non potiùs magna potentium
 Præfens facta sequar, iamque animosior
 Contendam gradibus scandere prospera
 Clari munera nominis?
 Illic diuitiæ, & præmia maxima
 Audendi, & celebri gloria vertice
 Atollens folio collocat intimis
 Productum è tenebris virum:

Falces

Pisces vt pauidum, & scepra minantia
Magnorumque frequens turba clientium
Perstringat populum, cogat & annuo
Regem munere prosequi.

Atqui nec rigida durior esculo
Sensus, deliciis vt valeam frui
Contingit, stupidum & consilij impotens
Aut est ingenium mihi.

Vt spes aggrediar, coner vt optimas
Artes, intrepidas arque vias, quibus
Hærentem celebri culmine lauream,
Summumque eripiam decus.

At nec præcipuis artibus, aut opus
Extremo ingenio est: sapius imperant
Vulgares animæ, & ridiculum caput
Sublimes apices tenet.

Sed quò te rapit hic præcipitem furor
O mens, quas tenebras concipis impij
Erroris? dubio puppis in æquore
Amisisse viam pudet.

Heu quid perpetuis cursibus attinet,
Indulisse bonis artibus, & modos
Et causas penitus nosse, quis exitus,
Quæ rerum mancant vices?

Si frustra sapimus, nullaque prolinus
Viuendi eueniunt commoda rectius,
Seu quis desidia tempora conterat,
Doctrinæ colat vias.

Quod si nostra minus pectora roborant
Sermones hominum, percipe certius
Diuinum eloquium, sacraque carminum
Non fallentia dogmata.

Vt quondam ætherei consilij Dei
Splendorem, & solij nomina regij
Sublatum ex humili puluere, nec sibi
Credens tanta, ferat caput.

Hæc nullis hominum parta laboribus,
Sed (quod sic placuit) numinis edita
Nutu, non opibus, non gladiis, neque
Seruantur strepitu graui.

Ast præfens pietas, iuraque & innocens,
Et recti impavidus propositi tenax,

Et vindex

Et vindex animus fraudis, & integræ
Virtutis studio calens

Et solers publici certaue commodi,
Priuatæque rei tempora negligens,
Cura atque assiduus pro populo labor
Supremum statuunt decus,

In quæ sepe viri munera maximi
Delecti, potius pascere in asperis
Dumeris pecudum bruta bidentium
Orant agmina, vel bouum.

Ast duris alius maxima cladibus
Et fuso temerè sanguine ciuium
Destructis aliis culmina, & arduas
Construxisse parat domos.

Quem terra ambitio iuncta cupidine
Sternentem populos fluminis in modum
Quod rupto penitus proruit alueo,
Per fas atque nefas rapit.

Sic visum Domino, qui mare temperat
Et cælum imperio, quique homines regit,
Voluens consilio secula prouido
Et iudex, bonus & pater.

Namque ille & sceleris crimina publici
Et fraudes populi principe & improbo
Permissa & nimia sepe licentia
Vlcisci grauius solet.

Sed vi, ac innumera cæde potentiam
Constructam, & liquido sanguine, non fias
Raptu, fraude, dolis, & spoliis putat
Confirmare ferum genus.

Ergo vel laqueis omnia callidis,
Aut legum innumeris flexibus ac dolo
Constant, innocuum fraudisque sagax capit,
Planè & despoliat pecus.

Aut dura aggreditur frangere cuspide,
Conatum positas rumpere vel plagas,
Vel casum gemitu ferre miserrimum,
Vel fugisse malum graue.

Non longum sceleris tempus & impie
Fraudis; posse tamen perpetuum finit
Esse æuum, subito sed ruit impios
Feruenti Deus impetu.

Et iam perpetuis subdita molibus

Fundamenta

Fundamenta tremunt, cunctaque gloriæ
Vertuntur pariter pondera cum suis
In magnum dominis malum.

Et quam ut flammivomis perderet ignibus
Insensus populos egerat excitans
Fustem perfimilem coniecit in rogam,
Atque ardere iubet Deus.

Diuinis igitur muneribus nimis
Impar, quæ ulterius poscere sit nefas,
Horrescens pelagi solliciti minas,
Hic navem ad scopulum ligo.

Hic me perpetuis carminibus dabo,
Sermonesque Dei latior audiam,
Et stratus mediter gramine florido
Fontis margine vel sacri.

IN HABBAKVQ PROPHE TAM

Carmen ex voto.

Non cœpta lætis vota parentibus,
Cum pulcher infans ludit amabilem,
Cui sceptrâ mater, cui coronas
Poscit auens prece blandiente.

Non quæ per artes innumeras genus
Mortale duris vsque laboribus
Exercet auri vel cupido,
Spesve leuis malè sana honoris.

Non quidquid errans denique suspicit
Vulgus, beatos efficit, aut iuuat,
Curas vel auertit sequaces,
Otia vel meditata præstat.

Nam quæ caducis condita partibus
Auctore constant munera debili,
Nil illa magnum, nil perenne
Efficere, aut tolerare possunt.

Quidquid corusci continet ætheris
Transmissus axis, scilicet aëra,
Telluris oras, & liquentem
Vis penetrat superatque pontum.

Disiuncta quod si corpora sedibus,
Vnde & decoris artibus efficax

Natura

110 B. ARIAE MONTANE

Natura fingit res, teneri
 Perpetuos nequeunt in annos:
 Quid comparatis fraudibus, ac dolo
 Mortalis audens ingenij manus
 Componet atris eximendum
 Temporibus vicibusque lethi?
 Cum gente gentem iungito sedulam,
 Commune coeptis & studium para:
 Vox vna tunctis, arsque conftet,
 Nulla manus properare cesset.
 Sed cernit vltor principium Deus
 Non auspicate molis, & ardua
 Spectator attendit propinquus
 Stultitix assiduos labores.
 Mox & micanti fulmine, & horrido
 Turbata cali murmure dissonat:
 Sermone turba, & inquietas
 Cura subit variata mentes.
 Tunc quam potentis nominis ambitus
 Turrim propinquam sideribus poli
 Vergebat, humani furoris
 Esse iubet monumenta iudex.
 Iamque appetitæ munera gloriae,
 Confoederatas & studiis opes
 Deforme conuoluens ruinae
 Nomen habet Babylon pudendum.
 Sed tu quid altis imperij domos
 Nunc & decorum perpetuum tibi
 Proponis amens per scelestos
 Viq̄ue doloque vagatus ausus?
 Tentata prauis bella tumultibus,
 Atque inuidentum prælia gentium,
 Et fraude prognatas rapinas,
 Anne bonum paritura credas?
 Constructus amplis principiis domus
 Murus, labore & consilio graui
 Per damna, per cades iniquas
 Artificem stimulante cura,
 Tantisper hæret molibus ac breui
 Suffulus arctæ munere machinæ
 Auctoris orbi dum malignum
 Testis opusque, animumque prodat.
 Sed iam peractio iudicio Dei,

Qui

Qui cur
 Gaud
 I
 Inclina
 Congest
 Mole
 C
 Optata
 Et cogi
 Obliv
 I
 Vel fun
 Quem
 Diffe
 F
 Tunc, c
 Consta
 Dun
 C
 Tum c
 Exemp
 Sanc
 I
 Ut nul
 Vis vo
 Nec
 I
 Et sap
 Mente
 Pœr
 Post v
 Corrup
 Ner
 I
 I
 ET
 LA

Qui cuncta vindex crimina discutit,
 Gaudere quærente, & laborum
 Iam domino meditante fructus,
 Inclinat aucto pondere funditus
 Congesta lapsis vndique partibus
 Moles, & incautum patronum
 Cum famulis premit, atque natis.
 Optata seris regna nepotibus,
 Lucogitati præmia nominis,
 Obliviones vel silentes
 Incelebri subeunt sepulchro,
 Vel fumiganti turbine pulueris,
 Quem lapsa moles excitet altius,
 Differtur exemplis in ævum
 Historia improperanda diris.
 Tunc, quæ imperitis ancipiti gradu
 Conflare visa est cura vigil Dei,
 Dum flos nocentum præriteret,
 Certa manet, superatque vindex.
 Tum clara figuris perpetuis patent
 Exempla summi iudicis, & graui
 Sanctamque funestamque gentem
 Indicio memorata monstrant.
 Ut nulla casus Sortis & inuida
 Vis voluat orbis munia consona,
 Nec terra, mortalésve turmæ
 Iudiciis careant supernis.
 Et sæpe summi numinis abdita
 Mentem tyrannos præcipites pati,
 Pœnas ut indictas prophanis
 Dent populi malè pertinaces.
 Post vindicato verberibus malo,
 Corrupta turpi flagra superbia,
 Nervosque marcentesque virgas
 In tenebras reici perennes.

 IN SOPHONIAM VATEM

Carmen ex voto.

Ode Tricolos Tetra-strophos.

ET feruens pietas, & populi mei
 Antiquum studium, sanctaque veritas

Vatem

Vatem dicere cantu
 Rerum mira iubet nouo:
 Quæ vel nota valeat addere maximos
 Virtutis cumulos & sapientiæ,
 Vel neglecta beatæ
 Vitæ perdere præmium.
 O qui sidereum prouidus æthera;
 Qui terras, pelagus, qui vaga flumina
 Aquis legibus ornas,
 Et certa reficis vice.
 Qui mundo sapiens principium nouo
 Inducens tenebras lumine fulgido
 Mutas, ordinibusque
 Res exstare iubes bonis.
 Atque anni vario tempora pondere
 Libras, & propriis lumina cursibus,
 Cuncta & secula miris
 Consentire facis modis.
 Quod nox pura refert æstra nitentia,
 Et forma, & spatiis dissona commodis,
 Certo nomine dicis;
 Munusque & numerum tenes.
 Sic discors vario constitit ordine
 Rerum compositus terminus & decor,
 Et ius omnia sanctum
 Auctoris retinent sui.
 Quòd si transpositis legibus vndique
 Dispensata parent munera vertere,
 Terris protinus altis
 Substratus iaceat polus.
 Idem condiderat simplicius genus
 Cælestes animas arbitrio sui
 Firmanda ingenia amplo
 Cæli munere milites.
 Et quos de tenui puluere finxerat
 Mirandis opifex artibus omnium
 Terrarum dominos &
 Monstruosi maris arbitros:
 Illos (mentis enim participes dedit
 Aeternæ esse) magis perpetuò pios
 Conseruasse decebat
 Commissas fidei vices.

Sed

Sed ver
 Sublime
 Duro
 C
 Ausi pr
 Attentat
 Aequi
 A
 Ast vlt
 Deiectur
 Nigra
 In
 Iam nec
 Primis p
 Et fat
 Po
 Post pri
 Fecunda
 Iustas
 Po
 Effusisqu
 Videntur
 Vnus
 Ca
 Post hæc
 Exemplo
 Poene
 Ca
 Si quem
 Concepti
 Actate
 Ca
 Obscuris
 Commiss
 Exerce
 Ex
 Ille idem
 Apeus co
 Pacis
 Et
 Et cleme
 Ducens

Sed ventosa mala cura potentia
 Sublimes animos vincere fortior
 Duro perdidit altum
 Casu Luciferi gregem:
 Ausi præcipiti consilio polum
 Attentare super lucida sidera,
 Aequalemque Tonanti
 Affectasse locum patri.
 Ast vltix sceleris poena giganticæ
 Deiectum è superum sedibus aureis
 Nigras præcipitem dat
 Inferni in tenebras lacus.
 Im nec prisca minus noxa parentibus
 Primis perniciem protinus attulit,
 Et fatale nepotum
 Pomum visceribus nocens.
 Post primam generi pestiferam luem
 Fœcunda, heu, scelerum secula turpiura
 Iustus numinis iras
 Poena viudice sentiunt.
 Effusisque diu nubibus & mari
 Vimentum penitus desierat genus,
 Vnus ni Pater infons
 Cauisset monitus malum.
 Post hæc assiduo mundus & arduo
 Exemplo didicit iusta nocentium
 Poenæ pondera certo
 Cali consilio dari.
 Si quemquam excipiat supplicium graue
 Concepti sceleris dum furit, & breuem
 Actarem volat: hunc sed
 Carcer perpetuus manet:
 Obscuris vbi mors ignibus horrida
 Commiscens picibus sulphura pinguibus
 Exercet face nunquam
 Exstincta meritum gregem.
 Ille idem proprio numine prosperis
 Aptus consiliis, perpetuo bonas
 Pacis cogitat arteis,
 Et grato studio fouet.
 Et clemens placidum nomen ab vltimis
 Ducens principis orbis in vltima

H

Nullò

Sed

114 B, ARIAE MONTANI

Nulla secula sine
Parcat supplicibus suis.
Idem & magnifici propositi tenax,
Dictorumque memor prouidet & cauet,
Cui se cunque benignum
Dixit, cui facilem fore.
Sed quò me æquoribus cymba patentibus,
Et nullis penitus littoribus mari
Concluso rapere audax
Remis inualidum paras?
Quin magnis potiùs muneribus Dei
Augeri, atque animo perpetuis frui
Poscam supplice voto,
Quàm tantum temerem sacrum.

IN HAGGAEVM PROPHE TAM

Carmen ex ueto.

NON quantum aut Ophyre parit
Auri perpetuis montibus, aut Physon
Fuluo concoquit alueo,
Non gemmas Erythrae quas Arabum rubris
Fluctus marginibus terunt,
Non quidquid sinibus promitur Indicis,
Diuinas hominum decet
Mentes atque animos tangere sordida
Cura nec studio graui:
Nec cæca ambitio, vanaque mobilia
Vulgi gratia, maximas
Quæ turbat miseris temporibus vices,
Aeterni potiùs Dei
Nouisse expediat consilia, & nimis
Nostris commoda mentibus
Arcana, ac leuium pondere turbido
Rerum deposito, bonis
Curis assiduos protrahere & dies,
Terris dum face lucida
Fundit perspicuum Sol iubar aureus,
Et dum sidera lucido
Cælo signa suæ militiæ mouent.
Nam frustra nimius labor
In rebus minimis tunditur, & frequens

CERTAMON

Curam cumulus citam
 Aut mortem, aut miseram canitiem trahit:
 Ne quicquam tamen, vt neque
 Sperantem requiem, aut gaudia credita
 Expertus, doleas bonos
 Defluxisse dies munere inutili.
 Contrà, quos pietas agit,
 Felices animi, qui nimium breuis
 Vitæ tempora grandibus
 Exercent studiis, certaue præmia
 Celso constituunt loco,
 Quò nec mors penetrat, nec mala prospera
 Rem, aut tristia dulcibus
 Miscentur: liquido sed fluit agmine
 Expletura genus pium
 Expers inuidiæ diua beatitas.
 Non hos pauperies metu,
 Non desiderii sollicitat malis.
 Securos pietas facit,
 Et spes ire viam commonet arduam.
 Scimus quis Iebusum genus,
 Quis Gergasenos exitus impios
 Diti progeniem Chami
 Excepit, facilis queis patrio sinu
 Tellus fertilibus iugis
 Et mellis, fluidi lactis & vberum
 Ratum sufficeret: sed hos
 Abre posteritas præcipiti fuga
 Magnis urbibus expulit,
 Quamuis multiplici mœnia circulo
 Tutos vestibus æreis
 Clausissent; alios arma minantia
 Tentantes ageret furor
 In bellum: hos celeri Iosua dextera
 Et vita expulit, & domo,
 Remque omnem dominos detulit ad nonos.
 Non qui vel Tyrias opes,
 Vel qui scepra tenet sorte beatior
 Rectè dicitur: omnibus
 Felix ille sed est nominibus, sacram
 Sæcis qui sequitur viam,
 Præponensque Dei magna negotia

Urget perpetuis modis.

Ergo & nos avidis mentibus optima
Rerum quin petimus pij?

Cur non diuitias spernimus, omnium
Et fomenta cupidinum

Calcamus? deceat me Pater optime
Contentum exiguo foco,

Et rupis placidis muneribus meæ
Diuinis operam libris,

Et totos superûm consiliis dies
Impendisse sub arbuto,

Siue antro viridi, seu positum sacra
Matris virginis in domo,

Et monstrasse meis diuite spiritu
Laudis materiam tuæ,

Fingentem facili carmina numine.

IN ZACHARIAM PROPHETAM

Hymnus ex voto.

Iam densa ac tenebris horrida tristibus,
Quæ rerum nitidam polluerat decus,
Nox umbras piceæ carceris infimas
Auroram fugiens subit.

Iam clarus roseo progrediens loco
Sol orbi faciem protulit auream,
Qui cursu celeri conficit ætheris
Immensam repetens viam;

Quo vultu superûm sidereas domos
Illustrat placidus, quo liquidum aëra,
Præscripta atque auribus regna vagantibus,
Tellurisque fouet sinus.

Vndarum rapidos continet impetus,
Et sistens tumido flumina margine,
Constratum pelagus ferre iubet virûm
Gressus insolitis modis.

Effundit celebrem lætitiâ polus,
Et montes niuium frigore turgidi
Depulso, variâ suauibus implicant
Vestem floribus & comam.

Nunc & spem variis copia fluctibus

Confirmans

Confirmans veterem, munera parturit
Nunquam visa aliâs temporibus noui
Mundi, nec patribus piis.

Mirandus fluidis mittitur imbribus
Aeterni patris è perpetuo sinu
Panis, qui superum ciuibus efficit
Experteis epulas mali.

Pacem cuncta sonant, pacis & integra
Signum purpureo candida fert auis
Rostro raptam oleæ particulam sacra,
Placatumque canit Deum.

Quin & lethiferis anguibus ardua,
Crista felle graui deposito iacent,
Vel quos vis Libyci feruida litoris,
Vel tellus Arabum parit.

Et qui Bassanæis seuior in iugis,
Et siluis Ephrates in pecudes grauis
Duro dente leo seu cubilia,
Quique visus posuit ferus.

Atque audax lupus, & pestis agrestium
Vulpes, immemores sanguinis ac doli,
Nunc prato in viridi gramina mollia
Carpunt cum socio boue.

Antiquusque draco, qui superum prius
Partem perculerat pestifer inuido
Fundens ore malam, & terrigenum improba
Lingua perdiderat genus:

Iam vix pressa trahens pectora languidus
Duram reptat humum, collaque sibilans
Torquet læsa, caputque edomitum cupit
Umbris abdere tristibus:

Exstinctasque faces iurgia deserunt,
Occultusque Dolus, Frausque nocentior,
Has & quod Furias progenuit, Scelus
Languet multifidum caput:

Nec iam sic nimis imperiis premit
Humanos animos, multaque condolet
Effugisse iugum colla, miserrimis
Quæ quondam tenuit modis.

Sed quæ tanta nouis temporibus diem
Lux quæ vis celebrem lætitiâ parit?
Quid morbos hominum debiliat graueis,
Et fert dulcia commoda?

Nam qui nec veteres peruoluit libros,
 Nec doctos coluit discipulus patres;
 Sed lino insidias piscibus abdere
 Assuerat, sapit, ac docet.
 Diuina & pueri virginibus pares
 Responfa inualidis cum senibus canunt;
 Atque hi certa ferunt somnia prouidis
 Edocti monitiis Dei;
 Queis non vsque nimis docta superbius,
 Quæ nomen sapiens arrogat & decus,
 Contendisse queat Græcia, sed magis
 Doctrinam stupeat nouam.
 Tam mens eximij dicere gaudij
 Causas gestit auens, raptaque curribus
 Flammatis placido prospicit, & cupit
 Admitti superis choro.
 Nam me (vera canam) rupibus arduis
 Semotum populo, cum fugerem leucis:
 Curas, assiduis ac studiis vigil
 Arcanos peterem libros:
 Aurem nocte premens admonuit Deus,
 Quo lucem è tenebris numine separat,
 Ex umbrisque bonus promit, & in diem
 Formas conspicuas refert.
 Tu n' miranda sacri munera consili
 Antiquis foliis condita cernere,
 Et laudare iubet; quæ nimis & iuuent
 Et mortale beent genus.
 V: cum Dorthainis collibus excito
 Ostendit iuueni multiplices virum
 Ac turmas equitum, præsidium celer
 Missum fatidico seni:
 Vel celfo Thaboris culmine litædum
 Nati cum pavidis discipulis decus,
 Et regni species auspicio breui
 Mirandas tamen obtulit.
 Et tunc ille quidem creditus aut prior,
 Aut vatum veterum præcipuis minor;
 Nec quisquam comitum præter Ionada
 Maius quicquam homine iudicat.
 Namque ille & sobolem numinis vnicam,
 Et nostro generi præsidium datum

Testatus

Tectatus, Solidum nomen, & audit
Summi discipulus patris.

Sed, quæ tunc modicis credita testibus,
Virtus magna fuit, numen & integrum
Nati magnificis laudibus, atque honor
Et patri similis decor.

Hæc orbi, ac populis nota stupentibus
Sunt, postquam stygiæ mortis & inferi
Perruptis micuit postibus, & polum
Scandit cum grege libero.

Non illa aut Libyæ sole calentibus
Virtus aut populis Aethiopum fuit
Celata aut fluviiis quos Hauilæ bibæ
Cultor diuite margine.

Audiere Arabes, audit & celer
Ac Mædo propior Persa volantibus
Pugnator calamis, & Babylonicus
Euphrates pater Assuris.

Et Nilus tumidus, Cretaque nobilis,
Cum Parthis Galatæ, Pontus & algidus,
Et rerum dominus qui tenet arbiter
Romanae imperium togæ.

At heu culpa hominum, & fraudibus inuidi
Hostis tanta boni munera maximi
Obscurata diu, & penè miserrimis
Subducta è populis latent.

Sed spes, atque animum certa fides leuat,
Et firmare iubet numine dextero
Instauranda citò veridicos Deus,
Vates scribere quæ dabat.

Namque inter nebulas temporis, & graues
Errorum cumulos, turbine stridulo,
Cum simplex pietas, nudaque veritas
Audaci premitur dolo:

Antiquum retinet consilium tamen,
Et præstare Deus tendit, & instruit
Exlestis acies agmina flamma
Dictum certa sequi Ducis.

Humanis oculis sint licet hæc minus
Nunc perspecta, tamen protinus & piis
Grata & fausta ferent indicium sui,
Et sentire malis dabunt.

Exstructam Solymùm montibus in sacris
H 4 Urbem

Urbem, quam superis quamque hominum gemas
 Risere altisonis crescere plausibus,
 Instaurare parat pater.
Qui cæli imbriferis nubibus insidet,
 Et rector celeri quadriugos regens
 Ventos arte, bonus visitat ultimos
 Terrarum ac pelagi sinus.
Hanc ille eximio consilio fovens
 Et donis colere, & constituit sibi
 Sedem perpetuo tempore principem
 Et cura celebrem sua.
Nunc ceptam grauibus principiis potens
 Perduxisse bonos tendit ad exitus,
 Et complete piis ciuibus vndique
 Exemptam vitio ac metu.
Sed ne tanta operis prosperitas nouit
 Iam iam contiguo sidera vertice
 Tangat, compositis impedit dolis
 Hostili & Zabulus manu.
Interrupta aliis moenia partibus
 Et vexata graui cætera turbine
 (Prò mores hominum, prò pudor & dolor!)
 Sæuo tempore vidimus.
Hinc atrox Babylon, hinc Sufanes ferus,
 Et cum Terphaleo Remus, & acrior
 Ercneus, Teneus, Sampsaque perfidis
 Oppugnant studiis opus.
Quin & disidiis sæua domesticis
 Tradebat facilem perdere ad hostium
 Crudele arbitrium seditio domum,
 Dilectam penitus Deo:
Ni dexter tacitis consiliis trucidis
 Præcidi iubeat materiam mali,
 Qui fluctus, tumidas æquoris & minas
 Molli debilitat luto.
Iamque auctis operum molibus ac solo
 Extendet penitus larga frequentibus
 Fundamenta locis, qua liquor ambiens
 Tellurem subit, aut premit.
Hæc cunctis requies vnica gentibus,
 Quas quondam Babylon barbara vocibus
 Turbatis varias fuderat in vias,
 Pacem restituit bonam.

Gemmas
 Fulur
 Miran
 Orr
 Quin tem
 Moles
 Quæ
 Sup
 Hanc sed
 Et cu
 Præse
 Du
 Hic leges
 Felix
 Com
 Pa
 Iam mix
 Hic
 Et c
 Ac
 Iamque
 Virtu
 Euer
 La
 Sed quic
 Terr
 Culi
 V
 Atqui S
 In c
 Con
 Q
 Audebo
 Ade
 Per
 O me,
 Ha
 Spl

Gemmas & lapides, quodque Physon parit
Fuluum aurum, atque Erythres munera fulgida,
Mirandum numerum congerit artifex
Ornatura micans opus.

Quin templum in medio conspicitur loco
Moles rurrigeris ardua mœnibus,
Quæ celfo superet sidera culmine,
Supremas feriatque aquas.

Hanc sedem Deus & propositi tenax,
Et culpæ veteris prorinus immemor,
Præsentique fauens numine diliget,
Dum nec sit mare, nec polus.

Hic leges placidas, sanctaque ciuibus
Felix iura piis perpetuò dabit,
Componetque animos, & facili iugo
Parentem populum reget.

Iam mixtos penitus, iam celeres iuuat
Hic spectare probis ciuibus angelos,
Et conferre bonis com nodâ mentibus,
Ac vitæ auxilium dare.

Iamque incensa virum pectora viuidis
Virtutum studiis diâ negotia
Euentu facili percolere, & decus
Laudare emeritum libet.

Sed quid tot gradibus structa micantibus
Terram scala premens tangit olympicam
Culmen, qua celerum spissa recurre
Vifa est spirituum cohors!

Atqui sacra via est, quâ patet intimos
In cælos iter, & quæ geminam simul
Coniungit Solymam (sic placuit Patri)
Quæ terris sita, quæ polo est.

Audebo, & cupido pectore nuntiis
Addam me comitem, scilicet ut statum
Perdoctus, faciemque alterius meis
Narrando rediens canam.

O me, me stupidum, qui penetrâlia
Hæc lustranda meis sensibus arbitræ
Splendore insoliti fulguris, heu, propè
Primo limine decidi.

*Hymnus ex voto.**Ode Sapphica.*

Nostra si magno superum Parenti &
Mentibus parvis procul vsque inani
Fabula Vatis meditantis olim

Grata fuit vox:

Ore nunc culto magis & canoro
Dicere, & blanda fide personare
Poscimus, qualem Iesides solebat

Tendere flauus.

Ille seu molli pecori minantem
Vrsum & audaces lacerans leones,
Signa virtutis puer & futuri

Roboris edit:

Impij vel si & populis tremendi
Golix sternens onerosa terra
Membra pertuso capite & orientis

Exiit armis:

Aut per abrupti nemorosa montis
Saxa periurum socerum, trucesque
Dum minas vltor potuit domare,

Flectere mauult:

Quidquid aut duro metuit periclo,
Aut graui perferre iuuenis labore,
Vnicum caeli canit vsque numen

Praesidiumque.

Vel fide extremos superante casus
Gratus auctorem memorat salutis,
Et noua & priscae monumenta laudis

Personat ore.

Quo feræ durum posuere cantu
Robur, & tuas sociis latebras,
Cedit Hermonus Leo, & ipse custos

Excubat antris.

Quin & vndanti fluuio quietas
Peruehit lymphas, lacubusque magnis
Nomen aeterni recinens tonantis

Narrat Iarden.

Anne mirandum? rabiosa quando,
Quæ solet suos furiare reges,

Vmbra

Vmbra Sa

Ergo nos
Vatis, etc
NuminiNon vt i
Eoghzidis
Persequi:Fas sit ex
Carminē
Nomen,Fas & at
Vt Deus
Fouert: nQuamlibet
Calibus
Curæ deVt tamen
Orbis &
ViribusQui mei
Exitum
Annuit pMagna q
Signa vi
QuæqueQuid sit
Finxerit
Vnde coRursus v
Mens pa
Pignus

Aurea

Umbra Satanae fugit imperante
Carmine victa.

Ergo nos tanti studium secuti
Vatis, æterno meditatur vsque
Numini castis numeris probandas

Dicere laudes:

Non vt immensum decus & nitentem
Eoghzidis laurum tenues putemur
Persequi: at fas sit petiisse amandas

Arboris umbras.

Fas sit exemplis Iesidis perrenni
Carmine excelsi coluisse regis
Nomen, & clara memorare voce

Dona superna.

Fas & attentos populos docere,
Vt Deus nostrum studium benignè
Fouerit: mentemque animumque auentem

Profore multis:

Quamlibet duris maris & viarum
Calibus rerumque agitatus vndis
Curæ densæ mediisque ferrer

Aestubus ardens.

Vt tamen norint genus & piorum,
Orbis & cunctus quibus ille possit
Viribus magnas tenui ministro

Vertere moles:

Qui mei partem speciemque voti in
Exitum duxit bonus, & precanti
Annuir præsens duodena varum ex-
ponere dicta,

Magna queis quondam dederat suarum
Signa virtutum & cecinisse laudum,
Quæque mens mundum regat, atque certis

Temperet horis.

Quid sit humanum genus, & quis olim
Fixerit foedis vitis remotum;

Vnde conceptus labor & vagantis
Semina mortis.

Rursus vt casus miserata nostros
Meus patris rebus penitus recisis,

Pignus æternæ melius salutis
Annuir vltro.

Aurea & sæcli meminere quando

Tempora

Tempora hi nostri, quibus ô precati
Vocibus tantam propius petebant
Cernere lucem:

Vt per occultos veniens recessus
Spiritus mentes hominum beatas
Formet, & magni sobolem vocari
Numinis addat.

Quæ patres, & quæ cupiere clari
Principes, nostræ vt meliora duci
Inuidi, at læti tamen audiére
Munera sortis.

Atque ne tanti monumenta doni
Negligens culpa aut scelus auocaret,
Hostis aut nobis studio maligno &
Fraude perirent:

Multa præsentem monuere Vates
Voce, quæ sensus hominum profundos
Excitent, pulso & reuertent veterno
Languida corda.

Nunc quod iis magnæ cecinisse linguæ
Flumine, & verbis solide disertis
Est datum nobis leuiore reddi
Contigit arte.

Possit vt simplex populus piusque
Limen insueti penetrare dictis;
Quæ tamen nostros superent labores
Poscere Christum.

Ergo nos grato soluisse cantu
Debitas laudes decuit benigno
Numini, certa & bene nunciati
Munera voti.

Nam potens imo solet is iacentem
Pauperem fundo reuulisse in auras,
Regio & latas decorare frontes
Prouidus auro.

Exsuli ac tardo pecorum magistro
Cum fene & posse, & metuenda præbet
Dicere, vt cedant malè pertinacis
Sceptra tyranni.

Credit arcani veneranda præfens
Consili paruis gregibus proborum
Dona, quæ celer tumidis potentum
Mentibus idem.

Principem

Principem
Regna, te
QuidquidQuidquid
Tu bonus
Effe sedTu modo
Audiens
DebitumOrum qu
Sæpe quo
Meque liQualis in
Rupe (vb
Virgini &Qui locu
Multa in
Et dabatTum me
Temporis
Et tibi la

I E

S

Pa

Virtu
C H
InO splend
Quem te
Ac

Principem caeli liquidi tenentem
 Regna, te auctorem memoramus vnum,
 Quidquid in magnis sapienter olim
 Possumus ausis.

Quidquid aut plausus meruit probandos,
 Tu bonus praestas, tibi que auctor esto:
 Esto sed nostrum posuisse gratæ
 Munera mentis.

Tu modò addictum facilis poëtam
 Audiens praestes meliore semper
 Debitum tantis meritis honorem
 Dicere versu.

Optim quòd si maneat quietum,
 Saepe quod votis cupidus rogabam,
 Meque si vulgo procul insolenti ex-
 spectat agellus:

Qualis in cellis nebulis propinqua
 Rupe (vbi sanctas tibi lætus aras,
 Virgini & summae posui sacellum)
 Contigit olim.

Qui locus te (nam fateor) docente
 Multa in arcanis penetrare libris,
 Et dabat puro sonuisse primam
 Gutturæ linguam:

Tum mea si quid superest agendum
 Temporis vitæ, statuo perennem
 Et tibi laudem, & populis tuorum im-
 pendere curam.

IESV CHRISTO

SALVTARI VOTVM.

Post Commentaria in librum Iosue.

Virtutis altæ Participem vnicum
 CHRISTVM, paternæ quem Sapientie
 Instar decoravit, dicato

Fert animus memorare versu.

O splendor almi luminis, infima
 Quem terra adorat, Tartara quem pauent,
 Aeterna quem sedes piorum, &
 Aetherei venerantur axes:

Laudum

Principem

Laudum tuarum tangere culmina
 Qui nouit; vnus nempe potest Deus.
 Nobis (deceat quos non silere,)

 Vmbra[m] aliquam tenuisse fas est.
 Fas & redemptis seruitio graui
 Dissiecta per te dicere vincula,
 Hostisque contractas catenas,
 Atque oneris iuga dura iniqui.
 Nascentis Orbis non violabili
 Nutu iubebas semina surgere,
 Cum tempus esset, cumque Patri
 Cumque tibi placuit benigno:
 Nam quicquid est, & quicquid habet Deus,
 Nato Deoque id contulit; omnia
 Et posse, & esse, & foederati
 Legibus imperij tenere.
 Idem ruinas, & pereuntium
 Damnata morti saecula hominum tibi
 Mortalium fratri virorum
 Atque Deo dedit expianda.
 Quae nescit alius cumque Deus pati,
 Vtrò tulisti suscipiens homo:
 Humana virtus quae negauit
 Posse, Deus cumulata praestas.
 Tu monstra vincis, tu liquidi maris
 Diffindis aequor, qua[m] populus frequens
 Lumen tuumque, & te secutus
 Regna fugit, tenebrasque Lethi.
 Formidolosus ductibus obrutus
 Infestus hostis desinit insequi
 Quos antè perdendos ad ipsas
 Vsque fores Erebi opprimebat.
 Tunc arma victor, signaque & hostium
 Non antè tactas exuias refers,
 Vinctumque producens Tyrannum
 Legitimos rapis in triumphos.
 Partem tuorum sidereis locas
 Tecum reductam sedibus; ac iubes
 Communis in testem salutis
 Partem aliam peragrarè terras.
 Illos ter ampli munere gaudij
 Exples, opimis hos epulis iuuas

Custos &
 Spe
 Infracta m
 Vixque p
 Nullisqu
 Ad
 Nec lingua
 Acquare se
 Promissa
 Exci
 Hos tu ser
 Vixque P
 Qui te,
 Afsi
 Desiderata
 Nostris die
 Sentite
 Vin
 Humana c
 Oblita ver
 Mirata
 Sen
 Fluxere S
 Conspecta
 sensus p
 Vi

Custos & auctor, ac futuræ
Spe valida renouas quietis.
Infracta magnis vsque laboribus
Vixque pro te pectora prodiga,
Nullisque turbata in periclis
Ad meritam reuocas coronam.
Nec lingua possit dicere, nec pari
Aequare sensu mens valeat, pios
Promissa quæ tellus beatis
Excipiat foueatque in oris.
Hos tu sereno lumine conspicias,
Cuique Pacis deliciis iuuas,
Qui te, Patrem, vestrum qui Amorem
Assiduè celebrant choreis.
Desideratam, nec satis agnitam
Nostris diebus nominis istius
Sentire donabis benignus
Vimque & opem, solidamque causam
Humana quos non sustineat dolos
Oblita veri cæcæque mens boni,
Mirata quod iam gens priorum
Senserat, obruleratque natis!
Fluxere Solis candida munera
Conspeda mundo, dum steterit integer
Sensus parentum, qui efficacis
Vim memores tenuere CHRISTI.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

B
A